

Har den solidariska lönepolitiken varit kostnadsdrivande?*

Kritiker av den solidariska lönepolitiken menar att den är kostnadsdrivande genom att löneglidningen mellan avtalen återställer relativlönerna på en högre lönenivå. Denna hypotes provas med hjälp av ett mått på låglönesatsningarnas storlek, vars förklaringsvärde undersöks i två traditionella modeller för löneglidningen. Slutsatsen är att låglönesatsningarna inte kan visas ha någon kostnadsdrivande effekt på löneglidningen.

Den solidariska lönepolitiken utgör en hörnsten i den svenska fackliga ideologin. Den har också omsatts i praktisk handling i avtalsuppgrörelserna på arbetsmarknaden under i stort sett hela efterkrigstiden. Låglönesatsningar i mer eller mindre explicit form har förhandlats fram i de centrala löneavtalen. Även om avtalsrörelsen under 80-talet förändrats till att bli mer decentraliserad och ger utrymme för en mer differentierad lönesättning, så betonar LO centralt fortfarande ett bibehållande av den solidariska lönepolitiken.

Det är en vanlig uppfattning att den solidariska lönepolitiken verkat kostnadsdrivande på så vis att de grupper som inte

fått del av låglönesatsningarna senare kompenserat sig genom en snabbare löneglidning. Låglönesatsningarnas huvudsakliga effekt skulle därmed vara att bestämma den nivå på vilken den ursprungliga lönestrukturen återställs. För att undersöka verklighetsbakgrunden till denna uppfattning har vi konstruerat ett enkelt statistiskt mått på låglönesatsningarnas storlek. I två makroekonomiska förklaringsmodeller för löneglidningen har vi därefter provat om låglönesatsningarnas storlek bidrar till en förklaring av denna. Vår slutsats är att låglönesatsningarna inte har någon entydig direkt effekt på löneglidningen och i slutet av artikeln diskuterar vi tänkbara förklaringar till detta förhållande.

Den solidariska lönepolitiken har kritiserats på två grunder: För det första har man hävdats att låglönesatsningarna

Docent HANS TSON SÖDERSTRÖM är chef för SNS och ordförande i SNS Konjunkturråd. Hans forskning har under senare år huvudsakligen avsett lönebildning och stabiliseringspolitik. Civ ekon EVA UDDÉN-JONDAL är doktorand i nationalekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm och arbetar vid Institutet för Internationell Ekonomi på en avhandling om lönebildningen i Sverige.

*Denna artikel bygger på Tson Söderström och Uddén-Jondal [1984]. Jörgen Appelgrén, Lars Calmfors, Anders Forslund, Nils Gottfries, Asbjørn Rødseth och Eskil Wadensjö har bidragit med värdefulla synpunkter till denna version. Vi vill också tacka de lönestatistiska avdelningarna vid LO och SAF för generöst bistånd med dataunderlaget. Håkan Nordström har utfört estimationerna. Finansiellt stöd har erhållits från Bankforskningsinstitutet och Fredrika Bremer Förbundet.

medför en *snedvridning av lönestrukturen*. Följden av de avtalade relativlönerna blir då en *felaktig allokering* av arbetskraften över företag och branscher. Detta visar sig i obalanser på arbetsmarknaden genom en samtidig ökning av vakanser och arbetslöshet.

För det andra har man hävdad att låglönesatsningarnas snedvridande effekt på lönestrukturen inte kan upprätthållas i längden utan motverkas av marknadskrafterna. Via löneglidning kompenserar sig arbetstagarna för störningen och de tidigare relativlönerna återställs på en *högre lönenivå*. Låglönesatsningarna ger då inga bestående allokeringssmässiga störningar, utan blir istället *kostnadsdrivande* för arbetsmarknaden som helhet.

Grunden för bägge typerna av kritik är att den solidariska lönepolitiken ger upphov till en lönestruktur som inte är marknadsanpassad. Jonsson och Siven [1984] ger indicier på att löneutjämnningen inom verkstadsindustrins avtalsområde i huvudsak varit ett resultat av avtalen och att dessa gått emot marknaden. De menar emellertid att löneglidningen i viss utsträckning förstärkt en snedvridning av lönerelationerna istället för att motverka den (även om detta ej styrks statistiskt).

Nilsson [1985] visar att skillnaden är betydande mellan å ena sidan utjämningsambitionerna i det centrala avtalet och å andra sidan ambitionerna i förbundsavtalet och den faktiska löneutjämnningen för verkstadsindustrin. Han menar att utjämningsmålet dels urholkats i tillämpningsföreskrifterna, dels att en marknadsbetingad löneglidning motverkat utjämnningen av lönestrukturen.

Vi undersöker inte här låglönesatsningarnas effekter på lönestrukturen utan analyserar istället låglönesatsningarnas direkta effekt på den totala löneglidningen. Vår frågeställning är: Har de löneavtal som slutits mellan LO och SAF stört de lönerelationer som annars skulle ha etablerats på marknaden på ett sådant sätt att löneglidningen till viss del kan be-

traktas som bestämd av avtalen? Har låglönesatsningarna rentav haft en så systematisk inverkan på den efterföljande löneglidningen att de kan betraktas som inflatoriska störningar? Detta har hävdats av bl a Faxén [1976] och Blyth [1979]. Tidigare internationella empiriska undersökningar av sambandet mellan lönestruktur och löneglidning (Schelde Andersen [1979], OECD [1981]) har dock inte givit några entydiga resultat.

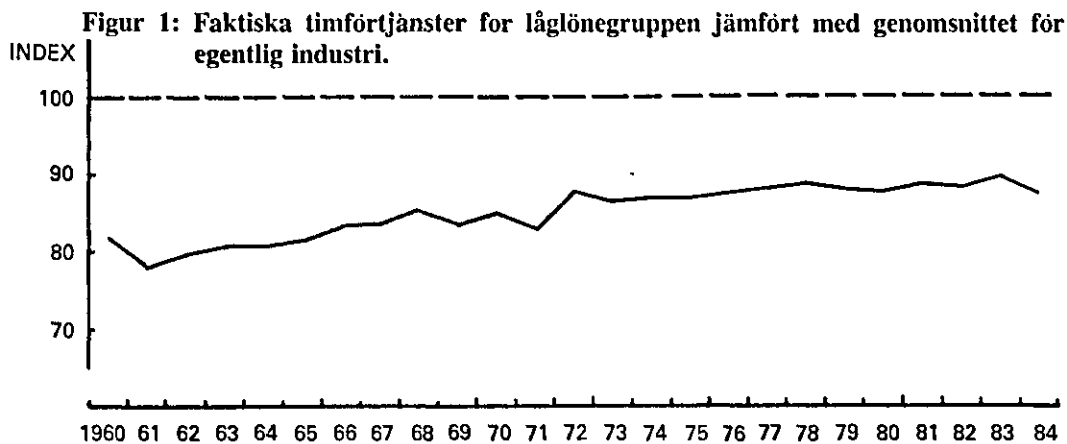
Vad är låglönesatsningar?

Det är inte alldeles självklart vad som ska menas med "låglönesatsningar". Ända sedan början av 1950-talet har de centrala löneavtalen mellan LO och SAF innehållit försök att påverka inte bara lönenivån utan också lönerelationerna mellan och inom olika avtalsområden (branscher).¹ Man har gått fram längs flera olika vägar. Generella procentuella påslag kompletterades redan i 1952 års avtal med lägsta örestal. Fr o m 1960 års avtal har de generella påslagen enbart uttryckts i ören. I 1964 års avtal infördes en kostnadsram för "justering av låga förtjänstlägen" – dvs explicita låglönesatsningar.

Låglönesatsningar utgick till de avtalsområden, där vissa medlemmar inte uppnådde ett visst relativt löneläge i förhållande till genomsnittsförtjänsten för vuxna industriarbetare. I avtalet 1966 infördes förtjänstutvecklingsgarantier som i efterhand kompenserade de avtalsområden där löneglidningen varit mindre än ett visst bestämt belopp.

Fördelningen av låglönesatsningarna över individer var förhandlingsbar. Även om låglönepotternas storlek grundade sig på individuella löner kunde potterna via förhandlingar på förbunds- eller företagsnivå fördelas på alla medlemmar i förbun-

¹En översikt över de centrala avtalen mellan LO och SAF 1951–83 kan fås av författarna.

Källor: LO-SAF, Låglönegruppen definieras i texten.

det (företaget). I de centrala avtalen har dock funnits riktlinjer för hur potterna skulle fördelas om parterna inte kom överens.²

Vår undersökning omfattar perioden 1960–1983. Under 80-talet har avtalsrörelsen ändrat karaktär. "Icke-nivåpåverkande" individuella lönehöjningar har givits på basis av erfarenhet, kvalifikationer, anställningstid m m. År 1983 deltog inte Metallindustriarbetareförbundet i förhandlingarna på central nivå utan slöt ett separat avtal med Verkstadsföreningen strax innan det centrala avtalet blev klart.

År 1984 slöts över huvud taget inget centralt avtal. Då fordes förhandlingarna helt på förbunds nivå. Inför årets avtalsrörelse har Metallindustriarbetareförbundet aviserat att man kommer att kräva högre löneökningar än andra förbund.

Grunden för den solidariska lönepolitiken har på så sätt delvis ryckts undan. I LOs stora förhandlingsdelegation fattades i april 1984 dock beslut med innebörden att förbunden gemensamt skulle verka för att hävda den solidariska lönepolitiken och medverka i sympatiåtgärder på rekommendation från landssekreteriatet. Problemställningen bibehåller därför sin relevans även om avtalsrörelsen tar sig nya former.

Låglönesatsningarnas storlek

Med tanke på avtalens många skiftande sätt att påverka lönestrukturen går det inte att direkt ur avtalskonstruktionen utläsa låglönesatsningarnas storlek. Ett mått på låglönesatsningarna måste visa det verkliga utfallet av förhandlingarna på företagsnivå, då de centrala avtalen endast ger riktlinjer för hur låglönepotterna och förtjänstutvecklingsgarantierna skall fördelas. Det bästa vore sannolikt att utifrån lönestatistik på individnivå välja ut lågavlönade individer och jämföra deras faktiska avtalsmässiga löneökningar med genomsnittet eller med de högavlönades löneökningar.³

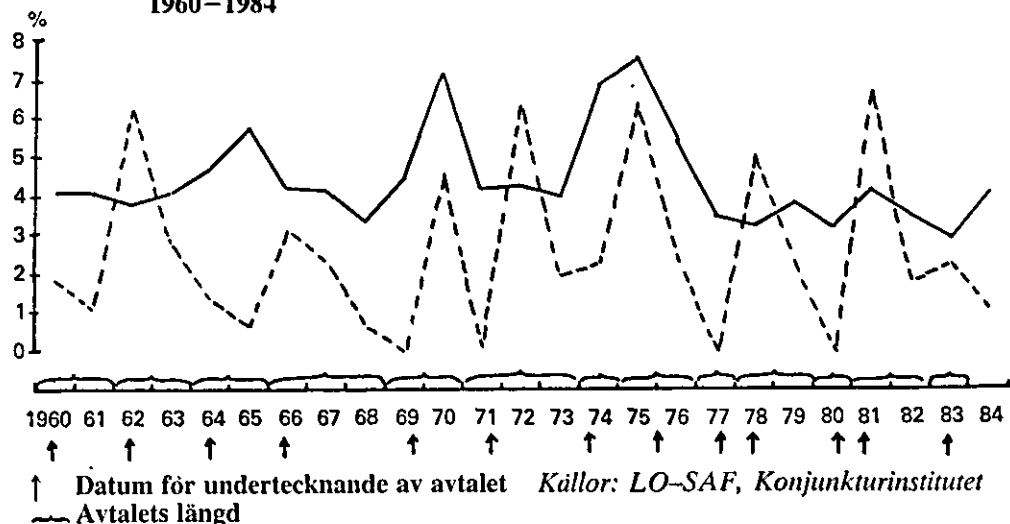
Vi har inte kunnat genomföra en detaljerad studie på individnivå. Istället har vi valt ut tio "typiska" låglönebranscher och jämfört de genomsnittliga avtalsmässiga löneökningarna för dessa med genomsnittet för vuxna industriarbetare.⁴ I figur 1 ser vi att dessa branschers *faktiska*

²Se Nilsson [1985] för en närmare beskrivning.

³Valet av jämförelsenorm beror på om målet med låglönesatsningarna är att lyfta upp låglönegruppernas löner men bibehålla lönedifferentiering i övre delen av lönestrukturen eller om målet är en generell löneutjämning mellan låg- och höglönegrupper.

⁴Urvalsmetoden beskrivs i Söderström och Uddén-Jondal [1984].

Figur 2: Löneglidning (heldragen kurva) och låglönesatsningar (streckad kurva) 1960-1984

genomsnittet eller med de högavlönades löneökningar.³

Vi har inte kunnat genomföra en detaljerad studie på individnivå. Istället har vi valt ut tio "typiska" låglönebranscher och jämfört de genomsnittliga avtalsmässiga löneökningarna för dessa med genomsnittet för vuxna industriarbetare.⁴ I figur 1 ser vi att dessa branschers faktiska timförtjänster (sammanvägda med arbetade timmar som vikter) ligger klart under genomsnittslönen för egentlig industri, även om skillnaderna successivt blir mindre. Avtalsrörelserna var försenade 1969, 1971, 1975, 1977 och 1980 och de avtalsmässiga löneökningarna hade därför inte utfallit vid mättillfället. Detta förklarar försämringen av det relativa löneläget för låglönebranscherna under några av dessa år. År 1984 slöts som namnts inget centralt avtal.

Låglönebranschernas avtalsmässiga löneökningar utöver genomsnittet i förhållande till de genomsnittliga avtalsmässiga löneökningarna utgör vårt låglönesatsningsmått, LLS. Om alla löner ökas proportionellt lika mycket, så att lönestrukturen inte påverkas av avtalet, blir LLS lika med noll. Om låglönegruppen får en 20 procentig löneökning, medan

den genomsnittliga avtalsmässiga löneökningen är 10 procent blir LLS = $[(1,2-1,1)/1,1]100 = 9,09$. Låglönegruppens relativa lön har ökat med 9,09 procent.

Man frågar sig naturligtvis i vilken mån ett låglönesatsningsmått som är beräknat på förändringar i genomsnittligt löneläge mellan olika avtalsområden också är ett rimligt mått på förändringar i lönestrukturen inom varje avtalsområde. För att söka svar på denna fråga genomförde vi en specialstudie på lönespridningen inom Verkstadsindustrin. Vi beräknade de tio procenten lägst betalda arbetarnas faktiska förtjänstutveckling 1960-76 i relation till genomsnittet för hela förbundet. Det visade sig då att denna låglönegrupps faktiska relativlön uppvisade samma utveckling som de utvalda låglönebranschernas faktiska relativlön. Stora lönepåslag för de sämst betalda verkstadsarbetarna inträffade samma år som låglönebranscherna fick stora relativa förbättringar. Vi ser detta som en indikation på att vårt låglönesatsningsmått rimligt beskriver avtalets påverkan på lönestrukturens nedre del räknat över såväl individer som hela avtalsområden.

I figur 2 visar den streckade kurvan låg-

lönesatsningarna enligt vårt mått LLS för perioden 1960–84. Låglönesatsningarna var störst åren 1962, 1972, 1975 och 1981, då låglönegruppernas avtalsmässiga löneökningar blev mellan 6 och 7 procent högre än genomsnittet. Åren 1969, 1971, 1977 och 1980 är LLS lika med noll, då avtalsrörelsen var försenad för *samtliga* avtalsområden dessa år.⁵ Den heldragna kurvan visar löneglidningen för vuxna industriarbetare för motsvarande period. Löneglidningen har varierat mellan 3 och 8 procent under denna period, med högsta värden under högkonjunkturåren 1965, 1970 och 1974–75.

Det verkar enligt figuren inte finnas något systematiskt samband mellan låglönesatsningarna och löneglidningen. 1970 och 1975 kännetecknas av stora låglönesatsningar och en snabb löneglidning (ca 7 procent). 1962, 1966, 1972, 1978 och 1981, då låglönesatsningarna också var stora, låg emellertid löneglidningen bara runt 4 procent. 1964–65 och 1974 var löneglidningen stor trots att låglönesatsningarna var små.

Makroekonomiska förklaringar av löneglidningen

Löneglidningen är ur statistisk synvinkel en restpost och beräknas som skillnaden mellan faktiska och avtalsmässiga löneökningar. Den kan ha många andra förklaringar än att individuella löntagare kräver och får högre löneökningar än dem som förhandlats fram i avtalet. Den kan t ex bero på utfallet av tillämpningsförhandlingarna, ändrad sammansättning av löntagarkollektiven, omklassificering av arbetsuppgifter, ändringar i ackordsystem, mätfel osv. Tidigare studier på svenska data visar emellertid att löneglidningen i hög grad är marknadsbestämd och kan förklaras med utgångspunkt i traditionell makroekonomisk Phillips-kurveanalys.

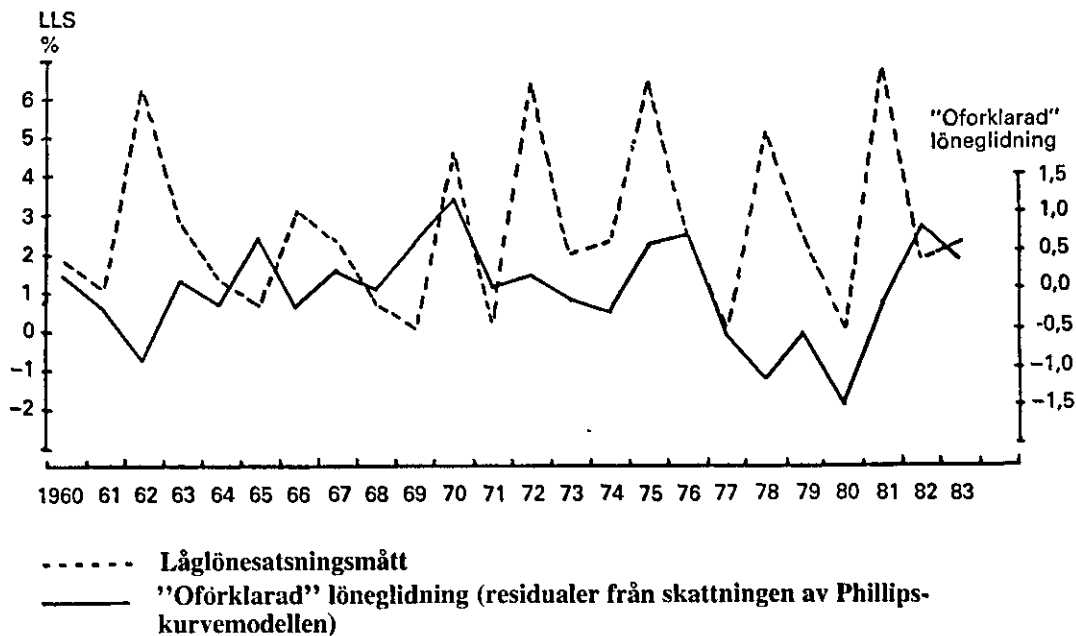
Jacobsson och Lindbeck [1969] fann ett klart samband mellan löneglidningen för

vuxna arbetare i tillverkningsindustrin perioden 1955–67 och efterfrågetrycket på arbetsmarknaden mätt som kvoten mellan vakanser och arbetslösa respektive enbart arbetslöshet. Förändringar i produktivitet, vinster och inflation fick däremot i deras studie inte något signifikant inflytande på löneglidningen. Calmfors och Lundberg [1974], som använde skillnaden mellan vakanser och arbetslösa som ett mått på arbetsmarknadsläget, fann att Jacobsson och Lindbecks resultat förklarar löneglidningen väl fram t o m 1969, men att det i början av 70-talet skett ett skift av Phillips-kurvan. De menar att prisförväntningarna är förklaringen till detta skift.

Herin [1976] introducerade prisförväntningarna explicit i Phillips-kurveekvationen och lät dessa representeras av faktiska prisförändringar inom den konkurrensutsatta sektorn. Både arbetsmarknadsläget och prisvariabeln visade sig bidra till en förklaring av löneglidningen för perioden 1955–74. Holmlund [1978] använde också en Phillips-kurvemodell för perioden 1948–73/77 men fick till resultat att inflationsförväntningarna har en begränsad effekt på löneglidningen. Han förbättrade modellens anpassningsgrad genom att ta hänsyn till de strukturella förändringarna på arbetsmarknaden 1968–73 (då arbetslösheten steg givet antalet vakanser). Schager [1981] visar att vakansernas varaktighet förklarar löneglidningen bättre än de traditionella måtten på efterfrågetrycket på arbetsmarknaden för perioden 1965/66–1978/79. Prisutvecklingen beskrivs av en vinstvariabel och avtalsperiodernas längd fångas upp av en dummyvariabel.

⁵Med försenad avtalsrörelse menas då de centrala avtalen slutits så sent som i maj/juni och de avtalsmässiga löneökningarna ej kommit med i LO-SAF:s 2. a kvartalsstatistik. Avtalsrörelsen 1975 var försenad för vissa avtalsområden.

Figur 3: "Oförklarad" löneglidning och låglönesatsningar 1960-83

Låglönesatsningarna som förklaring till löneglidningen

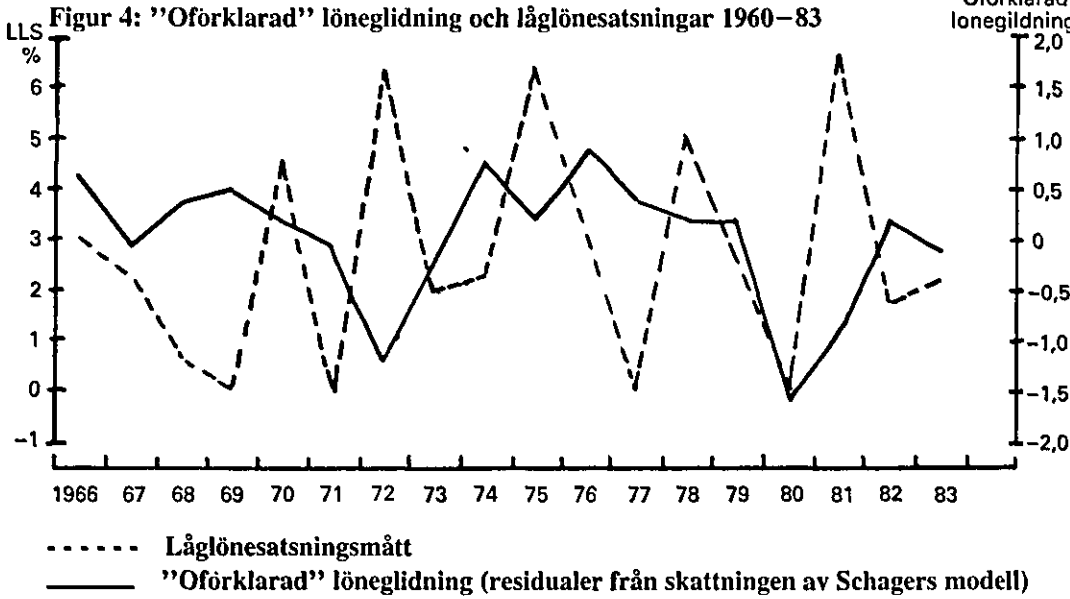
Det kan alltså anses väletablerat att löneglidningen i hög grad låter sig förklaras på makroekonomisk nivå med hjälp av arbetsmarknadsläget och prisförväntningarna åtminstone fram till mitten av 70-talet. Vårt syfte här är inte att söka ersätta dessa förklaringar av löneglidningen. Vi begränsar oss istället till att se om låglönesatsningarna kan bidra till att ytterligare förklara löneglidningen utöver vad som kan förklaras av de traditionella makroekonomiska faktorerna. Vi har då valt att utgå från Herins modell som är en gängse Phillips-kurvespecifikation och Schagers modell, som verkar ge en bättre förklaring av löneglidningen sedan slutet av 70-talet.

Den heldragna kurvan i figur 3 visar den del av löneglidningen som inte kan förklaras av de två makroekonomiska variablerna enligt Herins modell för perio-

den 1960-83.⁶ Jämförelsen med låglönesatsningarna enligt den streckade kurvan ger ett blandat intryck. Under 70-talet verkar stora låglönesatsningar vara förknippade med en högre löneglidning än vad makromodellen kan förklara och vice versa. Vissa år (särskilt 1962, 1966, 1978 och 1981) visar dock motsatt mönster.

När låglönesatsningarna införs i modellen bidrar de något till att förklara löneglidningen, men deras skattade effekt är mycket liten.⁷ Under år med höga låglönesatsningar som åren 1972, 1975 och 1981 (då låglönegruppen i avtalet fick minst 6-procentiga förbättringar av sitt relativa löneläge), ökar löneglidningen enligt vår skattning med mindre än en pro-

⁶Jämfört med Herins skattning för perioden 1955-74 får vi en något lagre koefficient för arbetsmarknadsvariabeln (V-U) och en starkt minskad (men fortfarande mycket signifikant) koefficient för prisvariabeln (PT). Förklaringsvärdet är lagre (64%), men något beroende i residualerna finns inte heller för denna period (DW=1.78).

centenhet till följd av låglönesatsningarna.⁸

För att undersöka om detta resultat var en följd av data- eller specifikationsproblem gjorde vi ett antal alternativa skattningsförsök på grundval av samma makromodell. Vi testade exempelvis modellen för de kortare perioderna 1960-75⁹ och 1960-79, då dess totala förklaringsgrad är betydligt högre (ca 80%). Låglönesatsningarnas effekt är dock i dessa fall ungefär lika liten. Vi prövade också att föra in låglönesatsningarna i modellen med tidseftersläpningar och kumulativa effekter.¹⁰ Ett alternativt löneglidningsmått och två alternativa låglönesatsningsmått prövades likaså.¹¹ Inte i något av dessa fall lyckades vi statistiskt påvisa en större effekt av låglönesatsningarna på löneglidningen än vad som redovisats ovan.

Vårt nästa steg blev att pröva låglönesatsningarnas förklaringsvärde i en alternativ modell för löneglidningen (Schager [1981]), där vakansernas varaktighet mäter efterfrågetrycket på arbetsmarknaden och där den reala avkastningen på eget kapital mäter prisutvecklingen och därmed vinstläget. Denna modell verkar förklara löneglidningen bättre t o m 1983

⁷Estimationen gav följande resultat (t-värden inom parentes):

$$LG_t = 3.03 + 0.03 (V-U)_{wt} + 0.14 PT_t + 0.14 LLS_t$$

(11.33) (5.90) (5.06) (2.12)

$R^2 = 0.69$ $F = 17.93$ $DW = 1.313$

- där LG ar löneglidningen i procent för vuxna industriarbetare
- V ar kvarstående lediga platser vid månads slut
- U ar antal vid arbetsförmedlingen anmälda arbetslösa kassamedlemmar
- (V-U)_w ar kvartalsvisa skillnader sammanvägda enligt Herin [1976]
- PT ar implicit prisindex på forordningsvärdet inom den konkurrensutsatta sektorn
- LLS beskrivs i texten

Källor: AMS, K1, LO-SAF, SCB

⁸För att löneglidningen skall återställa samtliga relativlönerna på arbetsmarknaden till deras nivå före avtalet måste effekten av låglönesatsningarna på löneglidningen - för de grupper som inte fått låglönesatsningar - vara ungefär lika stor som låglönesatsningarna dvs den skattade koefficienten för LLS borde närmast sig ett.

⁹Fr o m november 1976 ändrades vakansdatastatistiken.

¹⁰I praktiken finns en viss tidseftersläpning i beräkningarna, då låglönesatsningsmåtten beräknats från LO-SAF:s 2:a kvartalsstatistik, medan löneglidningen ar beräknad på årsbasis.

¹¹Se Soderstrom och Uddén-Jondal [1984] för redovisning av samtliga beräkningar. Uppdaterade beräkningar 1960-79/83 kan fås av författarna.

ternativ modell för löneglidningen (Schager [1981]), där vakansernas varaktighet mäter efterfrågetrycket på arbetsmarknaden och där den reala avkastningen på eget kapital mäter prisutvecklingen och därmed vinstläget. Denna modell verkar förklara löneglidningen bättre t o m 1983 än Herins mer traditionella modell.¹²

I figur 4 (se sid 565) visas vårt låglönesatsningsmått tillsammans med den del av löneglidningen som inte kan förklaras av Schagers modell under perioden 1965/66–1982/83. Inget klart mönster framträder. Det verkar snarast som om den oförklarade delen av löneglidningen minskar under år med högre låglönesatsningar och vice versa under framför allt första delen av 70-talet.

Låglönesatsningarna visar sig inte heller kunna ge något ytterligare bidrag till en statistisk förklaring av löneglidningen i denna modell under perioden 1965/66–1982/83, trots försök med flera specifikationer.¹³ För den kortare tidsperioden 1965/66–78/79 får vi ett överraskande resultat: den skattade effekten av låglönesatsningarna på löneglidningen visar sig vara negativ. I en av specifikationerna blir den negativa effekten av låglönesatsningarna dessutom klart signifikant.¹⁴

De två testade modellerna ger således motstridiga resultat vad avser riktningen av låglönesatsningarnas effekter. I den traditionella Phillips-kurvmodellen visar låglönesatsningarna om något en svag positiv effekt på löneglidningen medan i den alternativa modellen effekten är obefintlig eller rentav negativ.

Slutsatser

Vi måste alltså konstatera att vi inte kunnat finna något empiriskt stöd för den vanliga föreställningen att låglönesatsningarna skulle vara inflationistiska i bemärkelsen att de skulle tendera att driva upp den totala löneglidningen. I den mån något positivt samband överhuvud taget

kan spåras är detta mycket svagt och kan på sin höjd bidra till att förklara någon knapp extra procentenhet på den totala löneglidningen under de år som låglönesatsningarna varit som allra störst. Detta resultat förefaller vara mycket robust och stå sig över olika tidsperioder, för olika mått på låglönesatsningarnas storlek, olika antaganden beträffande fördröjda effekter, osv.

Vårt resultat skulle kunna tolkas så att den lönestruktur som uppstår till följd av låglönesatsningarna är lika väl marknadsanpassad som lönestrukturen under föregående avtalsperiod och därför inte utlöser någon kompenserande löneglidning. Mot detta talar det faktum att lönespridningen inte minskat tillnärmelsevis i den utsträckning som skulle ha varit fallet om låglönesatsningarnas effekter på lönestrukturen hade varit bestående. Löneglidningen förefaller därför ha någon form av kompensatorisk funktion. Denna tolkning stöds av Jonsson och Siven [1984] och Nilsson [1985].

¹²Förklaringsvärdet är högre (76%) men ett beroende i residualerna kan ej uteslutas (DW=1.41). Jfr fn 6.

¹³Estimationen av Schagers modell med dummy och låglönesatsningar gav följande resultat (t-värden inom parentes):

$$LGKV_t = -3.03 + 6.53 DV_t + 0.52 P_{wt} + 0.85 D - 0.11 LLS$$

(-3.14) (5.42) (4.72) (2.71) (-1.04)

$$R^2 = 0.76 \quad F = 14.59 \quad DW = 1.30$$

dar
 LGKV ar löneglidningen for hela SAF-LO området baserat på deras 2 a kvartalsstatistik
 DV ar vakansernas varaktighet. Jfr Schager [1981]
 P_w ar den procentuella avkastningen på aktiekapitalet i reala termer sammanvägt enligt Schager [1981]
 D är en dummy för avtalsperiodernas längd
 LLS beskrivs i texten

Kallor: AMS, LO-SAF, SE-Bankens Kvartalstidskrift nr 3/84

¹⁴Koefficienten för låglönesatsningsmättet (fordelat på alla år) var -0.32 och t-värdet var -2.53. Låglönesatsningsmättet ökade förklaringsvärdet från 79% till 87%.

Vi vill därför understryka att våra slutsatser inte är oförenliga med det förhållandet att löneglidningen faktiskt tenderat att återställa de tidigare lönerelationerna mellan avtalsuppgörelserna. Det kan nämligen vara så att låglönesatsningarna faktiskt lett till en högre löneglidning för höglönegrupperna, men att detta motverkas av en desto långsammare löneglidning för låglönegrupperna. Man skulle då kunna hävda att löneglidningens nivå är bestämd av makroekonomiska faktorer, medan dess fördelning över olika löntagarkategorier är påverkad av den solidariska lönepolitiken. En sådan (ganska sannolik) effekt av den solidariska lönepolitiken ger naturligtvis inget genomslag i våra beräkningar på totalnivå.¹⁵

Vårt syfte har dock inte varit att kartlägga huruvida löneglidningen återställer de ursprungliga lönerelationerna efter en avtalsrörelse med låglöneprofil och hur denna mekanism i så fall ser ut. Vår fråga har istället gällt om låglönesatsningarna har en inverkan på den totala löneglidningen, och om denna inverkan är så systematisk att en extra kostnadshöjning utöver avtalet kan sägas ligga inbakad i själva avtalskonstruktionen under år med markant låglöneprofil. På denna fråga answer vi oss kunna svara ett tämligen entydigt nej.

¹⁵Denna effekt avser vi att belysa i en senare studie.

Referenser

- Blyth, C.A. [1979], "The interaction between collective bargaining and government policies in selected member countries", i *Collective bargaining and government policies*, OECD, Paris.
- Calmfors, L. och E. Lundberg [1974], *Inflation och arbetslöshet*, SNS, Stockholm.
- Herin, J. et al. [1976], "Den internationella bakgrunden", Appendix 1 till *Långtidsutredningen 1975*, SOU 1976:27, Stockholm.
- Holmlund, B. [1978], "Arbetslöshet och löneglidning i ett regionalt perspektiv", Kapitel 13 i *Arbetsmarknadspolitik i förändring*, SOU 1978:60, Stockholm.
- Faxén, K.O. [1976], "Arbetsgivarorganisationer, lönepolitik och inflation" i *Erfarenheter av blandekonomi*, Almqvist & Wiksell, Stockholm.
- Jacobsson, L. och A. Lindbeck, [1969], "Labor Market Conditions, Wages and Inflation - Swedish Experiences 1955-67", *Swedish Journal of Economics*, Vol LXXI, nr 2, June.
- Jonsson, L. och C.H. Siven [1984], "Löneutjämningsmekanismer", *Ekonomisk Debatt*, Årgång 12, Nr 7.
- Lönepolitik [1971], Rapport till LO-kongressen 1971, Prisma, Stockholm.
- Nilsson, C [1985], "Löneutjämningsmekanismer", *Ekonomisk Debatt*, Årgång 13, Nr 1.
- OECD [1981], *Economic Surveys: Sweden*, Juni, OECD, Paris.
- Schager, N. H., [1981], "The Duration of Vacancies as a Measure of the State of Demand in the Labor Market. The Swedish Wagedrift Equation Reconsidered", i *Studies in Labor Market Behavior: Sweden and the United States*, IUI Conference Reports 1981:2, Stockholm.
- Schelde Andersen, P. [1979], "Recent wage trends and mediumterm adjustment problems", i *Collective bargaining and government policies*, OECD, Paris.
- Soderstrom Tson, H. och E. Uddén-Jondal, [1984], "Macroeconomic Consequences of Egalitarian Wage Policy: Sweden 1960-1979", stencil, reviderad version av Seminar Paper No 203, Institute for International Economic Studies, University of Stockholm.
- De centrala överenskommelserna mellan LO och SAF 1952-1983*, LO, Stockholm.